

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştayın Kararı Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-1-146 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 11-05/88-31
Karar Tarihi : 25.1.2011

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : M. Ömür PAŞAOĞLU, Cumhuriyet Atalay HATİPOĞLU,
Selen Yersu ŞAHİN

20 **C. ŞİKAYET EDEN** : Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
Korkutreis Mah. Cihan Sokak No:2 Sıhhiye/Ankara

**D. HAKKINDA SORUŞTURMA
YAPILANLAR**

30 - Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.
600 Evler Mah. Atatürk Cad. No:70 10219
Bandırma/Balıkesir
Temsilcisi: Av. Orhan ŞAHİN
Üniversite Mah. Civan Sok. No:6/8 Avcılar/İstanbul

- Ak- Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Süleyman Seba Cad. Acısu Sok. Taşlık Apt. No:13
34357 Maçka/İstanbul
Temsilcisi: Av. Turgan GÜRMENT
Mete Cad. No:12/7 Taksim, Beyoğlu/İstanbul

- Pusula İthalat İhracat ve Pazarlama A.Ş.
Üniversite Mah. Civan Sok. No:6/8 Avcılar/İstanbul
Temsilcisi: Av. Orhan ŞAHİN
Üniversite Mah. Civan Sok. No:6/8 Avcılar/İstanbul

40 **E. DOSYA KONUSU** : Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş. (HPSTAŞ),
Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. (Pusula) ile Ak-Kim Kimya Sanayi ve
Ticaret A.Ş. (Akkim)'nin aralarında fiyat anlaşması yaparak 4054 sayılı Kanun'un
4. maddesini; ayrıca Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin eşit durumdaki
alıcılara ayrımcılık yaparak aynı Kanun'un 6. maddesini ihlal edip etmediği.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Hidrojen peroksit (HPO) pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4.
ve 6. maddelerinin ihlal edildiği iddiası.

50 **G. DOSYA EVRELERİ** : Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Eti Maden)'nin
Kurum kayıtlarına 29.9.2006 tarih ve 6578 sayı ile giren şikayet dilekçesi ve eklerinde,
Eti Maden tarafından HPO alımı için düzenlenen ihalelerde Akkim ile HPSTAŞ'nin zımni
bir anlaşma içinde olduğu ve bu nedenle ihalelerin neticesinde yüksek fiyatların

oluştugu; öte yandan söz konusu ürünün satıcısı konumundaki HPSTAŞ'nin eşit durumdaki alıcılara farklı şartlarla satış yaptığı, bu durumun da 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği ileri sürülmekte ve söz konusu teşebbüslerin rekabete aykırı davranışları nedeniyle gerekli işlemlerin yapılması talep edilmektedir.

60 Şikayet üzerine hazırlanan ilk inceleme raporu Rekabet Kurulunun 10.11.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş, 06-83/1045-M sayılı Karar ile 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla Akkim, HPSTAŞ ve Pusula hakkında önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. 12.12.2006 tarih ve 2006-1-146/ÖA-06-MÖP sayılı önaraştırma raporu, Kurulun 20.12.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş ve ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına 06-92/1172-350 sayı ile karar verilmiştir.

Kurulun söz konusu kararı üzerine, Eti Maden tarafından Danıştay nezdinde dava açılmış ve Danıştay 13. Dairesinin 26.10.2009 tarih ve 2007/5106 E., 2009/9394 K. No'lu kararı ile, ilgili Kurul kararının iptaline karar verilmiştir. Danıştay kararında yer verilen iptal gerekçeleri özetle şöyledir:

- 70 - Dava ve işlem dosyasında yer alan bütün bilgi ve belgelerin bir arada değerlendirilmesinden; 2001-2006 yılları arasında Akkim ve HPSTAŞ'nin mal alışverişine yönelik görüşmeler yaptığı gibi, şirket yetkililerinin zaman zaman uyguladıkları fiyatlar ve üretim/satış miktarları konusunda birbirlerini bilgilendirdikleri, HPSTAŞ yetkililerinin piyasa fiyatı ile ilgili bir fiyat artışının sağlanması amacıyla Akkim ile bir anlaşma zemini aradıkları, Akkim'in bu isteme olumlu karşılık verdiği ve aralarında mutabakata vardıklarına ilişkin somut bir tespit bulunmamakla birlikte, Akkim ile HPSTAŞ-Pusula'nın genellikle fiyat olmak üzere rekabete duyarlı parametreler üzerinde görüştükleri ve bilgi değişimi içinde olduklarına ilişkin bulguların mevcut olduğu görülmektedir.
- 80 - Bu durumda; HPO ürününün üreticisi şirketler tarafından rekabeti ortadan kaldırmak amacıyla aralarında anlaştıkları ve birlikte hareket ettiklerine ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında soruşturma açılmasını gerektirecek nitelikte bilgi ve belgelerin bulunduğu, önaraştırma sürecinde elde edilen belgelerin, yapılacak soruşturma sürecinde elde edilecek bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirildiğinde rekabete aykırı uygulamaların bulunup bulunmadığının tümüyle açıklığa kavuşacağı sonucuna ulaşıldığından, Kanun'un 4. maddesine yönelik olarak iddialar hakkında soruşturma açılmayarak, yeterli inceleme ve araştırma yapılmadan şikayetin reddine karar verilmesi yönünde alınan dava konusu Rekabet Kurulu kararında 4054 sayılı Kanun'a uyarılık görülmemiştir.
- 90 - Öte yandan; davacı tarafından, HPSTAŞ ve Akkim'in tesis kapasitelerinin farklı yoğunlukta HPO ürünü ürettiği, Akkim'in tesis kapasitesinin %50 bazda, HPSTAŞ'nin tesis kapasitesinin ise %100 bazda olduğu, tesis kapasiteleri üretilen ürünün yoğunluğu %100 bazda olmak üzere eşitlendiğinde, HPSTAŞ'nin kapasitesinin %71,69 olduğunun ortaya çıkacağı, ayrıca, Akkim'in 2006 yılı Mayıs ayından itibaren hammadde olarak HPO kullanan sodyum perkarbonat tesisini devreye aldığı ve ürettiği HPO'nun büyük bir bölümünü kendi ihtiyacı için kullanacağı göz önüne alındığında, HPSTAŞ'nin pazar payının daha da artacağı belirtilerek, ilgili şirketin hâkim durumda olmadığı tespitinin hatalı yapıldığı ileri sürülmüş ise de, söz konusu hususların HPSTAŞ'nin pazar payında ne tür etkiler doğuracağı ve bu durumun sonucu etkileyip etkilemeyeceğinin açılacak soruşturma sonucunda belirleneceği açıktır.
- 100

Danıştayın söz konusu kararı doğrultusunda, Kurulun 15.4.2010 tarih ve 10-31/473-M sayılı kararı uyarınca HPSTAŞ, Akkim ve Pusula hakkında soruşturma açılmıştır.

11-05/88-31

Soruşturma kararının tebliği 22.4.2010 tarih ve 2053, 2054, 2055 sayılı yazılar ile yapılmış ve teşebbüslerin birinci yazılı savunmaları talep edilmiştir. Söz konusu yazılı savunmalar, 25.5.2010 tarih ve 4124, 4125, 4141 sayılı yazılar ile kanuni süreler içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

Soruşturma çerçevesinde; 21.9.2010 tarihinde HPSTAŞ'de; 23.9.2010 tarihinde ise Akkim ve Pusula'da yerinde inceleme yapılmıştır.

110 Soruşturma Heyetince hazırlanan 15.10.2010 tarih ve SR/10-13 sayılı Soruşturma Raporu, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası ve Rekabet Kurumu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 62. maddesi gereğince ilgili taraflara ve Rekabet Kurulu üyelerine tebliğ edilmiştir.

Akkim ve Pusula'nın ikinci yazılı savunmaları sırasıyla 12.11.2010, 22.11.2010 tarihlerinde ve 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi ile belirlenen süre içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. HPSTAŞ'nin, anılan süre içerisinde Kurum kayıtlarına giren bir yazılı savunmasının bulunmadığı, dolayısıyla, ikinci yazılı savunma hakkını kullanmadığı anlaşılmıştır.

120 Soruşturma Heyetinin hazırladığı Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca 6.12.2010 tarihinde tüm Kurul Üyelerine ve taraflara gönderilmiş olup söz konusu yazı 8.12.2010 tarihinde Akkim, 14.12.2010 tarihinde Pusula ve 18.12.2010 tarihinde HPSTAŞ tarafından tebellüğ edilmiştir.

Kanun'un 45. maddesi uyarınca ek görüşün taraflarca tebellüğünden itibaren 30 gün içinde gönderilebilecek olan üçüncü yazılı savunma, HPSTAŞ tarafından 4.1.2011 tarihinde gönderilmiştir. Sözü edilen süre, Akkim için 7.1.2011 ve Pusula için 13.1.2011 tarihinde sona ermiştir. Ancak bu tarihler itibarıyla, adı geçen teşebbüslerin üçüncü yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına intikal etmemiştir. Ayrıca tarafların, sözlü savunma toplantısı yapılmasına yönelik bir talebi olmamıştır.

Kurul, 25.1.2011 tarihinde düzenlenen toplantısında 11-05/88-31 sayı ile nihai kararını vermiştir.

130 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te;

- Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. ile Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma içinde olduklarına dair yeterli kanıtın bulunmadığı,
- Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kanun'un 6. maddesi kapsamında ilgili pazarda hakim durumunu kötüye kullandığı yönünde bulgulara rastlanmadığı,
- Bu nedenle, Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş., Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. ve Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. hakkında herhangi bir idari işlemin tesisine yer olmadığı

140 ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Soruşturma Kapsamındaki Teşebbüsler

I.1.1. Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş. (HPSTAŞ)

Dosya mevcudu bilgilere göre, HPSTAŞ 1994 yılında Peroks Sanayi ve Ticaret A.Ş. adıyla kurulmuş, aynı yıl isim değişikliğine gidilmiştir. Ocak 1997'de Etibank Genel Müdürlüğü'nün %28.2 ile ortak olduğu teşebbüsün ilk hidrojen peroksit tesisi Şubat

11-05/88-31

150 2001'de üretime geçmiş, 2003-2004 yılları arasında ikinci tesis tamamlanarak devreye alınmıştır.

Eldeki bilgilere göre HPSTAŞ'nin mevcut kurulu kapasitesi %100 konsantrasyon bazında 45.000 ton/yıldır.

160 Dosya mevcudu bilgilere göre, HPSTAŞ, 31.12.2005 tarihine kadar satışlarını bayileri kanalıyla ve bazı müşterilerine doğrudan satış yaparak gerçekleştirmiştir. 1.1.2006 tarihinden itibaren ise HPSTAŞ'nin satışları Pusula tarafından yapılmaya başlanmıştır. Pusula'ya aktarılan müşteriler dışında doğrudan satış yapılan bazı müşterilerin de bulunduğu teşebbüs tarafından önaraştırma döneminde beyan edilmiştir. Ancak mevcut durumda HPSTAŞ tarafından hiçbir doğrudan satış yapılmadığı, ürünlerin satış ve dağıtımının tamamıyla Pusula aracılığıyla gerçekleştirildiği teşebbüs yetkililerince ifade edilmiştir.

I.1.2. Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. (Pusula)

170 Dosya mevcuduna göre, "Çamlıca Yayıncılık Prodüksiyon Pazarlama ve Reklam Ticaret A.Ş." unvanı altında 2003 yılında kurulan teşebbüsün, 2005 yılındaki genel kurul kararı ile ticaret unvanı "Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş." olarak değiştirilmiş, faaliyet konularına "her türlü tekstil ve konfeksiyon imalatı yapmak ve bunun için lüzumlu her nevi kimyasal maddeler ile diğer lüzumlu girdilerin ticaretini, ithalat ve ihracatını yapmak" işleri eklenmiştir. 2006 yılına kadar gayri faal olduğu bildirilen teşebbüsün, 1.1.2006 tarihinden itibaren hidrojen peroksit, maya, nişasta, glikoz, tekstil ürünleri, mutfak malzemeleri ticareti ve ihracatı yapmaya başladığı ifade edilmiştir.

I.1.3. Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Akkim)

180 Akkim, kimya sanayi ve buna bağlı sanayi ürünlerinin, mineral maddelerin, metallerin ve bunların üretiminde kullanılan ürün, ara ürün ve hammaddelerle, aksam, yedek parça ve teferruatın imali ve ticareti ile iştigal etmektedir. Teşebbüsün Çerkezköy ve Yalova'daki tesislerinde organik¹ ve inorganik² kimyasal ürünlerin, ara ürünlerin, hammaddelerin ve ayrıca tekstil yardımcı maddelerinin üretimi yapılmakta olup, söz konusu ürünler ülke genelinde bayiler kanalıyla ya da doğrudan satışa sunulmaktadır.

I.2. Olayların Gelişimi

190 Yapılan başvuruda, Eti Maden'in 233 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye göre faaliyet gösteren bir kamu iktisadi teşekkülü olduğu; 2840 sayılı "Bor Tuzları, Trona ve Asfaltit Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen Kanun"un 2. maddesinde yer alan "Bor tuzları, uranyum, toryum madenlerinin aranması ve işletilmesi Devlet eliyle yapılır" hükmü uyarınca Türkiye'deki bor tuzlarını işlettiği ifade edilmektedir.

Dosya mevcuduna göre, bor ve uç ürünlerin üretim ve satışı ile iştigal eden teşebbüsün üretimini ve pazarlamasını yaptığı ürünlerden biri sodyum perborat olup, söz konusu ürün başta deterjan sektörü olmak üzere tekstil boyaları, dezenfektan maddeler ve diş macunu imalinde kullanılmaktadır. Dosya mevcudundan, sodyum perboratın üretiminde kullanılan en önemli hammaddelerden birinin *hidrojen peroksit (HPO)* olduğu; pazarda

¹ Dimetilamin, dimetilasetamid, dimetilformamid.

² Demir üç klorür, klor, sodyum meta bisülfid, sodyum hidroksit, sodyum hipoklorit, hidroklorik asit, trimetil amonyum klorür, sodyum tiyosülfat, hidrojen peroksit ve persülfat ürünleri.

11-05/88-31

Eti Maden'in bu hammaddenin alıcısı, şikayet edilen Akkim ve HPSTAŞ teşebbüslerinin ise satıcısı konumunda bulunduğu anlaşılmaktadır.

200 Mevcut bilgilere göre, şikayet edilen HPSTAŞ, Eti Maden'in iştiraki konumundadır. Başvuruda, Eti Maden'in, sodyum perboratın üretiminde kullanılan HPO'yu sürekli, uygun miktarda, istenilen kalitede ve uygun fiyatla temin etmek için, 5 (beş) yıllık alım garantisi karşılığında %28,2 payla HPSTAŞ'nin kurucu ortağı olduğu ifade edilmektedir. Dosya mevcudundan, Eti Maden'in, Ağustos 2001 tarihinden Ağustos 2006 tarihine kadar iştiraki HPSTAŞ ile yapılan uzun dönemli Hidrojen Peroksit Alım-Satım Anlaşması kapsamında %50 konsantrasyonlu HPO'yu 260,37 \$/ton fiyattan satın aldığı; ancak bu anlaşmanın 1.8.2006 tarihinde sona erdiği anlaşılmaktadır.

210 Başvuruya göre, anlaşmanın sona ermesine yakın tarihlerde Eti Maden'in HPO temin etmek amacıyla ihalelere çıktığı görülmektedir. Konunun açıklığa kavuşturulması bakımından şikayetçinin olayların gelişimi ile ilgili bazı görüşlerine aşağıda aynen yer verilmiştir:

220 *"...Hidrojen peroksidi temin etmek amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Teşekkülümüz Satınalma Yönetmeliğine göre çıkılan 6.2.2006 tarihli ilk ihaleye iki firma katılmıştır. Bunlardan Akkim firması %50'lik HPO için 335 Euro/ton, HPSTAŞ firması %50'lik HPO için 315 \$/ton, %70'lik HPO için 450 \$/ton fiyat vermişlerdir. HPSTAŞ'tan 2001-2006 yılları arasında alınan HPO fiyatı dikkate alındığında bu fiyatlar yüksek bulunmuş ve ikinci kez ihaleye çıkmıştır. 10.4.2006 tarihinde yapılan ikinci ihaleye iki firma katılmış, Solvay Chemicals International S.A. firması %70 HPO için 458 Euro/ton fiyat vermiş, HPSTAŞ firması da %70 HPO için 458 Euro/ton, %50 HPO için 320 Euro/ton (bu fiyat Euro/Dolar paritesinin 1,28 olduğu göz önüne alınırsa 388 \$/tona karşılık gelmekte ve bir önceki teklifine göre %23 artış ifade etmektedir) fiyat vermiştir. Akkim firması ise şartname almasına rağmen ihaleye katılmayarak teşekkür mektubu vermiştir. 17.7.2006 tarihinde yapılan üçüncü alım ihalesine sadece HPSTAŞ firması katılmış ve %70 HPO için 460 Euro/ton, %50 HPO için 320 Euro/ton fiyat teklifi vermiştir.*

230 6.2.2006 ve 10.4.2006 tarihlerinde yapılan ilk iki ihalede Kurumumuza yüksek fiyat teklifleri veren HPSTAŞ, rakibi pozisyonundaki Akkim firmasına aynı tarihlerde (14.3.2006 tarihinde) bu fiyatların çok daha altında bir fiyatla (225 Euro/ton) HPO vermesi ve yukarıda izah edilen 10.4.2006 tarihli ihalede Akkim firmasının ihaleden çekilmesi iki firma arasında anlaşma olduğu izlenimi vermiştir.

240 *Nitekim, HPSTAŞ firması yönetim kurulu üyeleri Yücel Yalçınoğlu ve Galip Türkmen tarafından 28.4.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında görüşülmek üzere verilen önergede "Bilindiği gibi HPO üretimi sadece şirketimizce yapılmamaktadır. Rakip üretici Akim firmasına Pusula firması üzerinden 14 Mart 2006 ve 21 Mart 2006 tarihlerinde HPO satışı gerçekleştirilmiştir... Akkim firmasına satışlar 225 Euro'dan yapılmış olup yurt içi satışlarda en düşük fiyattır. Bu durum rekabet yasaları açısından şirketimizi zor durumda bırakacağından rakip firmaya ve müşterilerine, bu firmayı koruyacak şekilde satış yapılmaması" hususu talep edilmiş ancak bu önerge 28.4.2006 tarih ve 168 nolu yönetim kurulu kararı ile reddedilmiştir.*

Diğer yandan, Hidrojen Peroksit A.Ş. denetçisi Hasan Karadeniz tarafından hazırlanarak Şirket Genel Kuruluna sunulan şirketin 2005 yılına ait Denetim Raporunun "Yapılan Tespitler ile Dilek ve Temenniler" kısmının Pazarlama ve Satış Faaliyetleri bölümünde "2006 yılı başından itibaren şirket ürünlerinin Garipoğlu Grubuna bağlı

250 *şirketlerden Pusula İthalat İhracat ve Pazarlama A.Ş. kanalı ile ve önceki yıl fiyatlarına göre çok daha düşük fiyatlarla pazarlandığı, 2005 yılında %50 HPO bazlı ürünün piyasaya müşteri büyüklüğü ve satış vadesine göre ortalama 300-385 Euro arasında değişen fiyatlarla satıldığı, 2006 yılında aynı ürünün yurtiçi satışının 250-335 Euro ve ihraç kaydıyla yapılan satışların ise 125-150 US\$ ile 130 Euro civarlarında PUSULA A.Ş.'ne fatura edildiği görülmüştür.” denilmektedir...*

260 *Şirketin 2006 yılı ilk 7 aylık dönemine ait Yönetim Raporunda 265 \$/ton, Denetim Raporunda ise ihraç kaydı ile Pusula A.Ş.'ne 127-150 \$/ton ile 130 Euro/ton, rakip üretici Akkim firmasının müşterisine 225 Euro/ton'dan (yaklaşık 288 \$/ton) satıldığı anlaşılan %50 bazlı HPO'in Teşekkürümüze 320 Euro/ton (yaklaşık 410 \$/ton) olarak teklif edilmesinin “eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması” fiilini kapsamı nedeniyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6.b. maddesi hükmünün ihlal edildiği düşünülmektedir.”*

270 *Eti Maden'in şikayetinde ayrıca, şikayet edilen teşebbüslerin birlikte hareket etmelerinin rasyonel gerekçeleri olduğu; bu teşebbüslerden Akkim'in, Eti Maden'in ürettiği sodyum perborat ürününün alternatifini olan sodyum prekarbonat yatırımını yaptığını ve Eti Maden'in HPO fiyatını yükselterek kendi ürettiği sodyum prekarbonat için fiyat avantajı sağlamayı düşündüğünü; HPSTAŞ'nin ise öteden beri sodyum perborat üretimini planladığını, ancak 2840 sayılı Kanun nedeniyle Eti Maden'in bu üründe üretim yapmasını firmanın önünde bir engel olarak gördüğünü, HPSTAŞ'nin geçen süre içinde pazar payını geliştirerek hakim duruma geldiğini ve bu nedenlerle Eti Maden'in yıllık ihtiyacı olan %50 bazlı 7.200 ton HPO vermek istemediğini iddia etmektedir.*

280 *Başvuru konusu şikayette yer alan iddiaların esasen iki temel başlıkta toplandığı görülmektedir: Bunlardan ilki, Eti Maden'in HPO alımı için düzenlediği ihalelerde, söz konusu hammaddenin tedarikçisi konumundaki HPSTAŞ ve Akkim'in kendi aralarında anlaşarak HPO fiyatını yükselttikleri iddiasıdır. İkinci iddia ise HPSTAŞ'nin hakim durumda olduğu, piyasaya Eti Maden'e teklif edilen fiyatların çok altında HPO satışı yaptığı ve bu yönüyle eşit durumdaki alıcılar arasında ayrımcılık yaparak hakim durumunu kötüye kullandığı yönündedir. Bu bakımdan şikayet konusunun, 4054 sayılı Kanun'un gerek 4. gerekse de 6. madde hükümlerini ilgilendiren hususlar içerdiği görülmektedir. Bu nedenle iddialar iki ayrı bölümde ele alınmıştır.*

I.3. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler

290 *Yapılan incelemelerde tespit edilen ve Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmiştir:*

Belge 1: HPSTAŞ'da bulunan ve Ali Arat'ın “Sayın Hayyam Garipoğlu, Sayın Nida Garipoğlu” hitabı ile başlayan 7.2.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

“...Pazartesi günü Seka'ya gittim. Herkes Solvay'den memnun görünüyor. Sıkıştıklarında Akkim malı da kullanmışlar. İhale önümüzdeki Pazartesi günü. Solvay'in geçen yılki fiyatı 525 DM (%60). Bu sene 600 DM civarında vereceğini tahmin ediyorum. Bizim fiyatımız da o mertebelerde olacak...”

300 **Belge 2:** HPSTAŞ'da bulunan ve Ali Arat'ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 14.2.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

11-05/88-31

“...Seka ihalesinde teklifleri dün açtılar. Birbirine çok yakın üç teklif var. Solvay, Akkim ve biz. Ben 575 DM fiyat vermişim. Solvay’ın fiyatı en düşük ama iç nakliye ve gümrük masrafları ilave edildiğinde biz en iyi duruma gelebiliriz. Akkim bizden pahalı. Değerlendirme devam ediyor. Gelecek hafta tekrar gidip ne yapabileceğimizi görüşeceğiz.”

310 *Bu arada, teklif vermeden 1 saat önce Solvay’dan Cihan bey ile görüştüm. Kendilerinin Seka ve birkaç büyük firma dışında mal satmadıklarını, Akkim’in çok iyi sattığını söyledi. Degussa’yi sordu. Geçen sene Ocak ayında bir görüşme yapıldığını ama daha sonra görüşmelerin kesildiğini söyledim. Önümüzdeki hafta onunla İstanbul’da bir görüşme yapabiliriz...”*

Belge 3: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 28.3.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

“Fiyatlarımızı Akkim fiyatlarının 5 DM üstünde belirledik, mal daha kaliteli olduğu için. (Gerektiğinde iskonto yapıyorum) Akkim ile de görüşüyoruz.”

320 **Belge 4:** HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 28.4.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

“...Akkim’in Genel Müdürü Refik Bey ile telefonlaştık. Vadeli satışlardaki fiyatların piyasanın çok altında kaldığını, bu sebeple kimsenin peşin almaya yanaşmadığını, burada bir ayarlama yapılması gerektiğini söyledim. Onlar da aynı sıkıntıyı yaşıyorlarmış. Gelecek hafta İstanbul’da bir araya gelme kararı aldık...”

Belge 5: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 5.5.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

330 *“...Salı günü Akkim’in Genel Müdürü ile vadeli fiyatları konuştum. Değerlendirip bana dönecekler ama stoklarının arttığını söylüyorlar. Bu sebeple de hemen bir artış beklemiyorum...”*

Belge 6: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 16.6.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

340 *“...Geçen haftanın en önemli olayı Akkim’in pazartesi günü dökme mal fiyatlarını 20 DM düşürmesiydi. O sebeple biz de fiyat ayarlamasına gittik. Şu an 2 ay vadeli mal dışındaki fiyatlarımız Akkim’in 5-10 DM altında. Bunun sonucu olarak, uzun zamandır mal vermeye çalıştığımız Meteksan, Güney Sanayi gibi firmalara da mal vermeye başladık...”*

Belge 7: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 30.6.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

350 *“...Salı günü Denizli’ye gidiyorum. Başlangıçta Denizli’de çok iyi idik. Akkim fiyat indirdikten sonra birkaç firmayı geri almış. İki gün kalıp bütün firmalarla görüşmeyi planlıyorum...”*

Belge 8: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 7.7.2001 tarihli yazısında şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

11-05/88-31

“Akkim Denizli’de yayınladığı fiyat listesinin altında fiyatlarla mal satıyor. Durumu satış müdürleri ile konuştum. Bu ay böyle devam edip ay sonuna doğru bir araya gelmeyi kararlaştırdık.”

Belge 9: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 14.7.2001 tarihli yazısında şu ifadelere rastlanılmaktadır:

360 “Bu haftanın haberleri maalesef pek iyi değil. Akkim tekrar fiyat düşürdü ve özellikle Trakya’da piyasa çok kötü. Hem talep düşük hem de aptalca bir fiyat uygulaması var. Degussa halen çok komik rakamlarla Koray Kimya’ya mal göndermeye devam ediyor. Bu durumun ay sonuna kadar devam edeceğini sanıyorum. Daha sonra Degussa ve Akkim’le bir araya gelmeye çalışacağım.”

Belge 10: HPSTAŞ’da bulunan ve Ali Arat’ın³ “Sayın Hayyam Bey, Sayın Nida Bey” hitabı ile başlayan 21.7.2001 tarihli yazısında şu ifadelere rastlanılmaktadır:

370 “Her açıdan kötü bir haftayı geride bıraktık. Geçtiğimiz hafta fiyat konusunda Eyüp bey ile bir anlaşmazlığımız oldu. Pazar günü kendisiyle görüştüğümüzde ben maliyetin (amortisman hariç) 250 DM civarında olduğunu söyledim, o da 400 DM olduğunu ve fiyatları buraya kadar çekebileceğimizi söylemişti. Ben de pazartesi günü, Yiğitoğlu ve Koray Kimya ile görüşmelerinin olumsuz sonuçlanması üzerine;

- Degussa’dan devam eden ithalatı durdurmak,
- Akkim’in sürekli fiyat indirmek yerine anlaşmayı tercih etmesini hızlandırmak,
- İthalata devam eden ve şartları bize dikte ettirmeye çalışan Koray Kimya ve Yiğitoğlu’nu zarar verecek politikalardan uzak durmaya zorlamak

380 amaçlarına yönelik, kısa vadeli (1 ay) yeni bir fiyat politikası uygulamaya karar verdim ve Trakya’daki en büyük 8 firmaya Trakya teslimi 420-435 DM arasında değişen fiyatlar teklif ettim. Bu fiyat; Degussa malının Trakya’daki maliyetine eşit olduğu için Koray ve Yiğitoğlu’nun daha mal ithal etmesini önleyecek bir fiyat olduğu gibi, piyasayı en fazla düşüren Akkim bayii Veskim’in de mal satmasını zorlaştıracak (450 DM’e mal verdiği yerler vardı) pazar payımızı arttıracak ve masaya oturduğumuzda elimizi güçlendirecek bir fiyattı.

390 Çarşamba/Perşembe günleri Eyüp Bey’le Bandırma’da yaptığımız görüşme sonucu Akkim’inkine benzer bir fiyat listesi hazırlayıp diğer müşterilere fakslamaya karar verdik. (Bandırma teslimi peşin 445 DM, 1 ay vadeli 480 DM, 2 ay vadeli 515 DM). 8 firmaya da fiyatlarımızın Bandırma teslimi olduğunu söylememiz fikri gelişti ama bu durumda bu firmaların bize dönmeleri ihtimali çok düşük çünkü zaten, Koray veya Veskim’den 450 DM civarında fiyata mal alıyorlar. Bizim fiyatlara nakliye ilave edildiğinde eşit olacağız ve insanlar doğal olarak önceden beri aldıkları yerlerden almaya devam edecekler.”

Belge 11: Pusula’da bulunan 13 Mayıs 2005 tarihli ajanda notunda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

“Akkim → Bugün ziyaret etmek isterim.
Ahmet Bey 16.30 OK”

400 **Belge 12:** Pusula’da bulunan 7 Temmuz 2005 tarihli ajanda notunda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

“AKKİM → 14-14.30 arası git.

³ Ali Arat söz konusu dönemde HPSTAŞ genel müdürüdür.

11-05/88-31

Ahmet b.

- Talepler azaldı
- Çünkü çıkışlarım 20-30 tonun üzerine çıkmıyor.
- Fiyat yüksek diye şikayetler var.”

Belge 13: Pusula’da bulunan ve S.Atabay’dan, N.Garipoğlu ve H.Güleç’e gönderilen 10 Kasım 2005 tarihli aylık raporda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

410 “...Akkim ile ay başında 10 günlük süre içinde çekeceği mal için fiyat ayarlaması yapılmıştır. Böylece 765 ton mal çekmesi sağlanmıştır...”

Belge 14: Pusula’da bulunan 7.4.2006 tarihli ajanda notunda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

“AKKİM → Fiyata OK. Ancak Solvay – Belçika giriyor, dedi.”

Belge 15: Pusula’da bulunan ve S.Atabay’dan, N.Garipoğlu ve H.Güleç’e gönderilen 3 Mayıs 2006 tarihli aylık raporda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

420 “...Akkim, perkarbonat ile peroksit tesisleri arasındaki bağlantıların yapılması sebebiyle 10 günlük bir duruşa geçeceğini bildirerek 1000 ton mal talebinde bulunmuştur. Bu miktarın 400 tonunu çekmiştir. Geçen ay da 400 ton mal çekmişti. Fiyatla ilgili bir değişiklik yapılmamış, geçen ay verdiğimiz fiyatla satış yapılmıştır...”

430 İç piyasa olarak Mayıs ayı satışlarının Nisan ayı satışlarına yakın olacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu ay fiyatlarda bir artış yapılması planlanmaktadır. Bu fiyat artışına tepki olarak satışlarda bir miktar gerileme olabilir. Fiyat artışı ile ilgili, bu ay başından beri Akkim ile de görüşmeler sürdürülmektedir. 8 Mayıs’a kadar fiyat artışını gözden geçirmek için süre istemiştir. Birkaç gün içinde fiyatlar netlik kazanacaktır...”

Belge 16: Pusula’da bulunan ve S.Atabay’dan, N.Garipoğlu ve H.Güleç’e gönderilen 10 Mayıs 2006 tarihli elektronik mesajda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

“Merhaba Nida bey,
Fiyat artışı ile ilgili Akkim ile sürekli görüşüyorum. Bugün öğleden sonra tekrar ziyaret edip karşılıklı konuşacağız. Ekteki yazıyı bazı çekincelerini ortaya koymak için yollamış. Bilgilerinize sunarım. Saygılarımla,

440 Sevim Atabay”

Söz konusu elektronik mesajın ekinde, Akkim Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Serdar Yeğin tarafından 8 Mayıs 2006 tarihinde HPSTAŞ Pazarlama ve Satış Müdürü Sevim Atabay’a gönderildiği anlaşılan İngilizce bir habere yer verilmiştir. “EU fines 7 companies € 388 million for cartel” başlıklı yazıda Avrupa Birliği’nin, yedi kimyasal üreticisinin 1990’larda aralarında bir kartel oluşturması nedeniyle söz konusu teşebbüsleri cezalandırdığına ilişkin haber ve bu haberin ayrıntılarına yer verildiği görülmektedir.

450 **Belge 17:** Pusula’da bulunan tarihsiz ajanda notunda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

“AKKİM → 270 € demiştik. 265 € ‘ya kadar in (267 €’dan başla)
Ahmet Bey 500 ton/ay gibi OK
267 € 15-20 gün ödeme.”

11-05/88-31

Belge 18: Pusula'da bulunan tarihsiz ajanda notunda şu ifadeler rastlanılmaktadır:

460 "AKKİM KİMYA → Mart ilk yarı Na-perkarbonat üretimi başlayacak.
Ahmet Bey Tahmini yıllık peroksit ihtiyacı.
13.000 ton / 20.000 ton üretim karşılığı.
Peroksit satışına devam edecek. reel olabilecek 7-8000 ton"

Belge 19: Pusula'da bulunan tarihsiz ajanda notunda şu ifadeler rastlanılmaktadır:

470 AKKİM → "etiborun ihalesi var"
Ahmet Bey 10 € indirim yapmış.
277 € - 10 = 267 €/ton
345 € bidonlu
354 1 ay
362 € 2 ay..."

Belge 20: Pusula'da bulunan tarihsiz ajanda notunda şu ifadeler rastlanılmaktadır:

AKKİM → 400 ton stokum var
Ahmet bey 35-25 ton civarında
600-700 ton ihr. yapıyordum 2004'te."

Belge 21: Pusula'da bulunan tarihsiz bir yazıda şu ifadeler rastlanılmaktadır:

480 "1. Akkim Kimya bayilerine direk satış durumunda;
Akkim'in 3 tane iyi satışı olan bayisi vardır; Gökşin, Ozan Kimya ve Veskim. Veskim Akkim ile belli bir miktar anlaşmış, o nedenle bizim teklifimize olumlu yaklaşmayabilir (Haluk bey Veskim'le konuşurken ben de dinledim.) Ozan Kimya vereceğimiz teklife karşı biraz daha indirim talep edecektir. Gökşin alabilir. Bu üç firmada aynı gün Ahmet beye bizim teklifimizi bildirecektir.

Bayilerimiz, Akkim bayilerine daha düşük fiyat teklif ettiğimizi duyması halinde işler daha da karışabilir.

490 2. Akkim bayilerine kendi bayilerimiz aracılığı ile mal verilmesi durumunda;
Bayilerimizin teklif edeceği fiyatları aynen Akkim'e bildireceklerdir. Hatta Akkim'den ekstra bir indirim daha talep edeceklerdir. Belki 1-2 bayisi söyleyecekleri bahaneleri ciddiye alabilir (kotayı doldurmamız lazım gibi) ancak bu da satışta büyük bir artış getirmeyecektir.

3. Akkim'in direk müşterilerine ve bayilerin müşterilerine mal satışı durumunda;
Bu satış işlemi için tüm bayilerimize fiyatı bildirmemiz durumunda yansımaları direk fiyat indirimi şeklinde olacaktır ki bu bizim istediğimiz bir şey değil. O nedenle belirleyeceğimiz 2 max. 3 bay, ile bu işi yapabiliriz.

500 Örneğin;
Bursa bölgesi için (Ozan Kimya müşterileri) bayimiz Duraner'i...
Antep-Maraş için Beydağı (burada 2-3 tane Akkim'in direk satış yaptığı yerler var).
Çorlu-Ç.köy bölgesinde Koray Kimya (Veskim'in müşterileri ve orada 1-2 tane Akkim'in direk müşterisine vermesi için)
Uşak-Denizli bölgesi için Hanka Kimya (ancak Hanka bu indirimi rutin müşterileri için de kullanmak isteyecektir ki bu da diğer bayilerimizin durumu fark etmesine yol açar, o nedenle sadece faturasız alan Uşak'taki firmalar için denilebilir)...

11-05/88-31

510 *Bu bayilerle böyle bir işlem gerçekleştirilirken her birine diğer bayilerimizin mal verdiği yerlere kesinlikle teklif verilmemesi konusunda uyarı yapılmalıdır (Öncelikle Koray Kimya).*

Bu hareketi Akkim'in anlaması min. 15-20 gün alır, bize dönüp sorduğunda ise fiyatlarda bir değişiklik olmadığı söylenir, işlerin de çok yavaş olduğu vurgulanır. Bize inanacaktır, çünkü 45 gündür fiyatlarla ilgili hiçbir şey yapmadık ve halen onlardan fiyat artışı beklediğimizi biliyorlar. Bu nedenle anlayıp önlem alması oldukça uzun sürecektir."

Belge 22: Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Handan Güleç'e gönderdiği 3.9.2002 tarihli, elektronik postada şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

520 *"... Akkim bayisi olan Ozan Kimya ve Bulsan'a satış yapmamız uygun mu? Eğer Akkim'le bayiliklerini noktalayacaklarsa biz bayilik için görüşelim. Böylece bayi portföyümüze 2 tane daha eklenmiş olur. ..."*

Belge 23: Pusula'da bulunan ve 7.2.2003 tarihinde Sevim Atabay tarafından Handan Güleç'e gönderilen "Ynt:nufa" konulu elektronik postada şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

530 *"... Nufa Kimya bu sabah beni aradı. Ben de sizin gibi düşünüyorum. Kimden daha fazla kazanırsam oradan mal getiririm diye düşünen bir firma. Akkim Kimya'nın B grubu bayisi olduğunu ve İsrail'den mal getirdiğini bazen Degussa malı da aldığını söyledi. Bizden de mal almak istiyor.*

İsrail'den şu anda getiremediği ve Akkim halen daha sağlıklı üretim yapamadığı ve öncelikle A grubu bayilerine mal verdiği için bizden almaya hevesli. Sizin de belirttiğiniz gibi şartlar düzeldiği anda bizimle çalışmayacağını düşünüyorum. O nedenle mart ayına kadar sevkiyat programımızın dolu olduğunu, mart ayında kendilerini arayacağımı belirttim. ..."

Belge 24: Pusula'da bulunan ve 11.5.2003 tarihinde Handan Güleç'e gönderildiği anlaşılan "SATIŞLAR" konulu elektronik postada şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

540 *"... Bana göre, gelecek haftadan itibaren Sevim Hanımı görevlendirip iyi mal çeken birkaç Akkim müşterisini (direkt tüketici) çalmamız gerekiyor. Mal mı var diyeceksiniz, ama mal olacak ve bunun tedbirini şimdiden almak lazım..."*

*Saygılar
Ali"*

Aynı belgede, Handan Güleç tarafından Nida Garipoğlu'na gönderilen 16.6.2003 tarihli, "FW:RE: SATIŞLAR" konulu elektronik postada şu ifadeye rastlanılmaktadır:

550 *"bence akkimle savaşacağımıza ihracata mal verelim"*

Belge 25: Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Nida Garipoğlu'na gönderdiği 31.10.2003 tarihli, "Zorlu Linen" konulu elektronik postada şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

"... Akkim Ahmet beyle yaptığım görüşmede (salı günü) fiyat artışı ile ilgili henüz karar vermediklerini, bu hafta sonuna doğru netleşeceğini söylemişti. Zorlu ile ilgili olarak Akkim'in fiyat açıklamasını beklemenin uygun olacağını düşünüyorum (pazartesi günü fiyat arttırıp arttırmayacağı kesinleşir). Bu arada Zorlu'ya yapılan sevkiyatlar eski fiyattan devam etmektedir (Fiyat artışından sonra bir kez aldı). ..."

560

Belge 26: Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Nida Garipoğlu'na gönderdiği 19.2.2004 tarihli, "Peroksit Müşterileri" konulu elektronik postada şu ifadelere rastlanılmaktadır:

"... Bulut Kimya (Akkim bayisi) bayimiz Ermet aracılığı ile mal almaktadır. Bugün Bandırma'ya Ali beyle görüşmeye gideceğini bildirmiştir. Bayilerimize özel uygulamalarımızın neler olduğunu bilmemesinde fayda var, Akkim'e bu bilgileri verebilir. ... Geçen ay sonundan itibaren ~100 ton Ermet aracılığı ile peroksit alacaktır. ..."

570 **Belge 27:** Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Nida Garipoğlu'na gönderdiği 9.8.2004 tarihli, "İthal Peroksit kullanıcıları" konulu elektronik postada şu ifadelere rastlanılmaktadır:

"... Akkim, yaptığım görüşmede, ithalatçılarla nokta vuruşu şeklinde savaşmaya pek yanaşmadı. Daha önce de buna benzer bir girişimin sadece fiyatları aşağıya çekmeye neden olduğunu söyledi. Şu anda çok fazla bir stok yoksa böyle bir girişimin ne fayda getireceğini kestiremediğini (stokla ilgili bir şey söylemedim), ama bu konuda düşünceğini belirtti. Yine de onunla paylaştığım için teşekkür etti. ..."

580 **Belge 28:** Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Nida Garipoğlu'na gönderdiği 5.2.2009 tarihli, "Akkim Kimya" konulu elektronik postada şu ifadelere rastlanılmaktadır:

"Merhaba Nida Bey,

Geçen ay Akkim fiyatta indirim istemişti. Biz de bu ay aynı fiyat olsun şubat ayında tekrar görüşürüz, demiştik (Handan hanım böyle söyledi).

590 *Hafta başında fiyat konusunu tekrar gündeme getirdi. Perkarbonat fiyatının yüksek olmasından dolayı satışında ve bağlı olarak üretiminde zorlandığını ifade etti. Bizim yapacağımız indirimle maliyette ciddi azalma olacağını, satışının artacağını, paralelinde üretiminin artış göstereceğini kaydetti (bu da bizim onlara satışımızı arttıracak).*

Bu konu ile ilgili en kısa zamanda bizden haber beklediklerini söylediler. ..."

Belge 29: Pusula'da bulunan ve Sevim Atabay'ın Handan Güleç'e ve bilgi için Nida Garipoğlu'na gönderdiği 23.3.2009 tarihli, "Akkim Kimya - Genel talep" konulu elektronik postada şu ifadelere rastlanılmaktadır:

600 *"... Akkim Kimya ile görüştüm. Önümüzdeki günlerde tekrar alıma başlayabilirim, dediler. Şu anda stoklarda peroksit var, ancak perkarbonat üretimine başlayacaklarmış. Fiyatı gözden geçirebilir misiniz, diye sordular. Dışarıdan bir fiyat araştırması yapmadığını, ancak mevcut fiyatın devam etmesi halinde fiyat araştırması yapmak zorunda kalacaklarını belirtti. ..."*

Aynı belgede, 23.3.2009 tarihinde Sevim Atabay'ın Handan Güleç'e gönderdiği "Re: Akkim Kimya - Genel talep" konulu elektronik postada şu ifadelere rastlanılmaktadır:

"... Akkim daha önce de indirim talep etmişti, yapmamıştık ve ocak ayında aynı fiyattan alın şubat ayında bakarız, demiştik. Şubatta mal almadılar.

610

11-05/88-31

Biliyorsunuz dışarıda fiyatlar çok ucuz, yardımcı olmazsak dışarıdan getirebilirler. Akkim Kore veya Çin’le ilgilenmez, Solvay’le çalışır. Bildiğim kadarıyla Solvay’in elinde mal var ve birkaç firmaya teklif etti. Akkim alıcı olursa Solvay çok rahat mal verebilir. Diğer yandan Akkim’e çok da fazla fiyat inmemek lazım, sonuçta piyasada dengeler bozulabilir. Öncelikle Solvay ne fiyat teklif edebilir araştırayım, size bilgi vereyim.”

Belge 30: Akkim’de bulunan; üzerinde imza ve tarih bulunmamakla birlikte, 2010 yılına ait olduğu anlaşılan belgede şu ifadelerle rastlanılmaktadır:

620 “... Hidrojen peroksitte pazar payımız diğer üretici ile yarı yarıyadır (Türkiye’nin tüketimi 60-65.000 ton/yıl). Sodyum perkarbonatta ise Türkiye’deki tek üretici konumundayız. Tüketim miktarı 50.000 ton/yıl’dır. ...”

Belge 31: Akkim’de bulunan; üzerinde imza ve tarih bulunmayan İngilizce belgede özetle şu ifadeler yer almaktadır:

630 *Türkiye HPO tüketimi 60-65.000 ton/yıl seviyelerindedir. Ana müşteriler, tekstil endüstrileridir. Sodyum perkarbonat üretimi haricinde başka bir ciddi kullanımı bulunmamaktadır. Akkim’in Türkiye’deki en büyük HPO alıcısı olduğunu tahmin etmekteyim. Sodyum perkarbonat tesisinin tam kapasiteyle çalışması halinde, peroksit tüketimimiz 20.000/25.000 ton/yıl civarında olmaktadır. Bugün, kendi üretimimizde peroksit kullanımı, 8.000/10.000 ton/yıl civarındadır.*

Pazar payı dağılımı aşağı yukarı şöyledir:

15.000 ton, başta Degussa ve Negev peroksiti /İsrail gelmek üzere, ithal edilmektedir. 26-28.000 ton, Hidrojen Peroksit şirketine aittir. Kalan kısmı, 22-24.000 ton, Akkim’e aittir.

640 *Kendi üretimimiz için HPO kullanımımız, bu rakamlara dahil olmayıp, müşterilerin Sodyum perkarbonat talebine göre değişmektedir.*

I.4. Teşebbüslerin Savunmaları

I.4.1. HPSTAŞ’nin Yazılı Savunmaları

HPSTAŞ’nin vekili tarafından gönderilen ilk yazılı savunmada özetle;

- 650 – Önarastırma sürecinde raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde elde edilen bilgi ve belgelerin, içeriği dikkate alındığında, rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın ispatı bakımından yeterli olmadığına anlaşıldığı,
- Aynı ürünü üreten teşebbüslerin tümünün ihalelere girme, ya da ürünü standart bir fiyattan satma zorunluluğunun bulunmadığı,
- Ürün fiyatlarındaki değişikliklerin, dünya fiyatlarına ve global piyasada ürün fiyatına etki eden arz ve talep gibi unsurlara göre belirlendiği,
- İlgili teşebbüsler arasında bazı görüşmeler yapıldığı varsayılsa dahi, bu görüşmelerde tarafların görüş ayrılığı içinde olduklarının tespit edildiği; tarafların mutabakata vardığı ve bunu istikrarlı bir şekilde uyguladıkları iddiasının veya tarafların birbirlerini aldatmaya yönelik plan ve eylemler içinde oldukları tespitinin ispat edilmemiş olduğu,
- 660 – HPSTAŞ’nin satışlarının önemli bölümünün ihracata yönelik olduğu; global HPO üreticilerinin varlığının da pazarda önemli rekabet baskısı yarattığı; bu sebeplerle,

11-05/88-31

- HPSTAŞ'nin tek başına hakim durumda bulunduğu ilişkin bulguların mevcut olmadığı,
- Dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler incelendiğinde, HPSTAŞ'nin 2006 yılında ihalelerde ve piyasaya satışlarda fiyat ayrımcılığı yaptığına ilişkin iddianın yeterli dayanaktan yoksun olduğunun ortaya çıktığı,
 - Şikayetçinin, HPSTAŞ'nin pazar payının, kapasite artırımlarıyla birlikte daha da artacağına ilişkin iddiasının dayanaksız olduğu; varsayımlar üzerine hakim durum değerlendirilmesi yapılamayacağı,
 - 670 – Eti Maden'in, Kamu İhale Kanunu gereği en az 1 yıllık alım ihalesi açtığı, bu nedenle, ihalede verilen fiyatın, teklifin verildiği tarihteki fiyat değil, söz konusu 1 yıllık dönem içerisinde oluşması muhtemel fiyat dalgalanmaları dikkate alınarak belirlenen fiyat olduğu ve bu hususun, yapılacak değerlendirmelerde göz önünde bulundurulması gerektiği,
 - Eti Maden'in, üretimi durdurma gerekçesiyle ihaleyi iptal etme yetkisi bulunduğu; daha önce Eti Maden'in 1500 ton'luk siparişini bu şekilde iptal ettiği ve ortaya çıkan stok fazlasının, düşük fiyattan satışlar yoluyla eritilmek durumunda kaldığı,
 - Akkim'e yapılan satış ile piyasaya yapılan satış arasındaki fiyat farkı konusunda;
 - 680 - Piyasa fiyatının, bayilere tanınan 60 günlük vadeli fiyat olduğu; erken ödeme durumunda, bayilik sözleşmesi doğrultusunda, erken ödeme indiriminin söz konusu olduğu; bayilere, alım miktarına göre %9 ile %20 arasında değişen bir komisyon iadesi hakkı tanındığı,
 - Akkim'in ise, çok kısa vadeli (10 gün) ve komisyon iadesiz mal alması nedeniyle, ürün fiyatının, bu kalemler düşülerek belirlendiği,
 - Bayilere verilen fiyattan, erken ödeme komisyonu ve komisyon iadeleri düşüldüğünde, piyasa fiyatının, Akkim'e verilen fiyat ile aynı fiyata geldiği,
 - Dosyada, iddialara ilişkin somut bilgi ve belgenin bulunmadığı; HPSTAŞ ve Pusula'nın, Akkim ile rekabete duyarlı parametreler üzerinde görüştüklerine ve bilgi değişimine ilişkin içinde olduklarına ilişkin bulguların da mevcut olmadığı,
 - 690 – 4054 sayılı Kanun'un ihlalinin söz konusu olmadığı

ifade edilmektedir.

I.4.2. Akkim'in Yazılı Savunmaları

Akkim'in ilk yazılı savunmasında, Akkim vekili tarafından, soruşturma süreci sonunda, Akkim'in 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediğinin görüleceği düşüncesi ifade edilmektedir.

I.4.3. Pusula'nın Yazılı Savunmaları

- 700 **Pusula**'nın ilk yazılı savunmasında vekili tarafından özetle;
- HPO pazarının oligopol özellikte olduğu,
 - Ürünün homojen bir endüstriyel ürün olması sebebiyle, en etkili rekabet aracının fiyat olduğu,
 - Pazardaki rakip teşebbüslerin sürekli olarak birbirlerini takip etmelerinin ve rakip teşebbüsün fiyatlarını öğrenmelerinin, oligopol piyasa yapısından kaynaklandığı,
 - Müvekkil Pusula'nın, üretici olmadığı gibi, ilgili pazarda hakim durumda da olmadığı; sabit bir komisyon oranı üzerinden HPSTAŞ'nin ürününü satmakta olduğu,
 - 710 – Pusula'nın, şikayetçinin düzenlediği ihaleye katılmaması, şikayetçiye satış yapmaması ve satış yapmayı teklif etmemesi nedeniyle şikayet konusu iddiaların tarafı olmadığı ve bu bakımdan savunma yapılmasına gerek görülmediği,

11-05/88-31

- Pusula'nın, Akkim ile ticari ilişki içinde olduğu, müşterisi olan bir teşebbüsle salt görüşme halinde olmasının, rekabeti engelleyici bir durum olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı,
- Raportörlerde, önaraştırma raporunda yer verilen bazı belgelerin fiyat tespitine ilişkin olduğu kanısı oluşmuş olsa da, ilgili dönem fiyatları incelendiğinde, bu türden bir anlaşmanın gerçekleştirildiğinden bahsetmenin mümkün olmadığından önaraştırma raporunda da ortaya konulmuş olduğu,
- 720 – Akkim ile yapılan görüşmelerin, mal alışverişinde fiyatların tespitine ilişkin olduğu; görüşmelerden sonra fiyatlarda danışıklılığı gösteren bir ayarlama veya yükselmenin söz konusu olduğuna dair delil ve veri bulunmadığı,
- Önaraştırma raporunda da belirtildiği üzere, tarafların rekabet içinde olduklarının, birbirlerinin bayilerini, pazar paylarını kapmak için mücadele ettiklerinin ve fiyat düşürdüklerinin, bulgular ışığında sabit olduğu,
- Üretici teşebbüslerin, bayilerini, müşterilerini ve dolayısıyla pazar paylarını kaybetmemek için (%9 ile %20 arasında değişen) ciddi oranlarda komisyon iadeleriyle çalıştığı; ürünün, çoğu zaman, faturalandırıldığı tutardan düşük fiyatlardan satıldığı,
- 730 – Bayilere tanınan bu imkan nedeniyle, piyasa fiyatının tek başına üreticiler tarafından belirlenmesinin söz konusu olmadığı; bu durumun, fiyatlarda esnekliğin ve rekabetin artmasını sağladığı

ifade edilmektedir.

I.5. Değerlendirme

I.5.1. 4. Madde Kapsamındaki Tespit ve Değerlendirmeler

740 Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin 2001-2010 yılları arasındaki yazışmaları, raporları, üretim ve satış verileri incelenmiş; sözü edilen döneme ait yazışmaların özellikle 2001-2006 yılları arasında yoğunlaştığı görülmüştür. 2006 yılından sonraki belgelerin genellikle HPSTAŞ'ın Akkim'e yapmış olduğu ürün satışlarını ve bu satışlarda uygulanan fiyata ilişkin Akkim'in indirim taleplerini konu edindiği tespit edilmiştir (Belge 28, 29). Yerinde incelemelerde Akkim'den elde edilen belgeler ise, daha çok hidrojen peroksit piyasası hakkındaki genel bilgi ve verileri içermektedir (Belge 30, 31).

750 Yukarıda yer verilen belgelerden, 2001 ve 2006 yıllarında HPSTAŞ yetkililerinin Akkim yetkilileri ile görüştükleri ya da görüşmeye çalıştıkları, bu görüşmelerin genellikle piyasa fiyatları üzerine olduğu anlaşılmaktadır (Belge 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 25, 27). Bunlardan bir kısmının Akkim'in zaman zaman HPSTAŞ'tan aldığı ve/veya almayı planladığı hidrojen peroksit için fiyat ayarlamaları ya da pazarlıkları olduğu görülmektedir (Belge 13, 15, 17, 28, 29). Örneğin Belge 13'te *"...Akkim ile ay başında 10 günlük süre içinde çekeceği mal için fiyat ayarlaması yapılmıştır. Böylece 765 ton mal çekmesi sağlanmıştır..."* ibarelerine rastlanmaktadır. Belge 15 ve Belge 17'de yer alan benzer ifadeler fiyat görüşmelerinin taraflar arasındaki mal alışverişine yönelik olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, Belge 28 ve Belge 29'dan Akkim'in HPSTAŞ'den yaptığı ve/veya yapacağı alımlar için fiyat indirimi talep ettiği, HPSTAŞ tarafından indirim yapılmadığı takdirde Akkim'in daha uygun fiyatlarla yurtdışından rahatlıkla ürün 760 tedarik edebileceğine yönelik değerlendirmeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bazı belgelerde fiyat hakkındaki görüşmelerin Akkim'in HPSTAŞ'den yaptığı alımlarla ilgili olup olmadığı açık değildir. Örneğin, Belge 16'da *"Merhaba Nida bey, Fiyat artışı ile ilgili Akkim ile sürekli görüşüyorum. Bugün öğleden sonra tekrar ziyaret edip karşılıklı konuşacağız. Ekteki yazıyı bazı çekincelerini ortaya koymak için yollamış. Bilgilerinize"*

770 *sunarım*” denilmekte; bu mesajın ekinde Akkim Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Serdar Yeğin tarafından 8 Mayıs 2006 tarihinde Sevim Atabay’a gönderildiği anlaşılan ve Avrupa Komisyonunun, yedi kimyasal üreticisinin 1990’larda aralarında bir kartel oluşturması nedeniyle söz konusu teşebbüsleri cezalandırdığına ilişkin haber ve bu haberin ayrıntılarını içeren “*EU fines 7 companies € 388 million for cartel*” başlıklı yazıya yer verilmiştir. Söz konusu mesaj bu haberle birlikte değerlendirildiğinde piyasa fiyatı ile ilgili bir fiyat artışına işaret etmekle beraber, belgenin bulunduğu Pusula’da yetkililerin “*Akkim Kimya’ya yapılan satışlarla ilgili fiyat artışı talep edilmiştir*” ibaresini belgeye not olarak kaydettirdikleri görülmektedir.

780 2001 yılına ait belgelerden HPSTAŞ’ın sürekli olarak Akkim ile fiyatların yükseltilmesine ilişkin talepte bulunduğu ya da bu yönde çalışmalar içinde olduğu görülmektedir. HPSTAŞ yetkililerinin Belge 9’da yer alan “*Bu haftanın haberleri maalesef pek iyi değil. Akkim tekrar fiyat düşürdü ve özellikle Trakya’da piyasa çok kötü. Hem talep düşük hem de aptalca bir fiyat uygulaması var. Degussa halen çok komik rakamlarla Koray Kimya’ya mal göndermeye devam ediyor. Bu durumun ay sonuna kadar devam edeceğini sanıyorum. Daha sonra Degussa ve Akkim’le bir araya gelmeye çalışacağım*”; Belge 10’da yer alan “*Akkim’in sürekli fiyat indirmek yerine anlaşmayı tercih etmesini hızlandırmak*” ibarelerinden, Akkim’in fiyat düşürmesinden olumsuz etkilenildiği ve HPSTAŞ yetkililerinin Akkim ile bir anlaşma zemini aradıkları tespit edilmiştir. Belge 6 ve 7’de yer alan ifadelerden ise HPSTAŞ yetkililerinin, Akkim’in fiyat düşüşü sonrasında kaybedilen müşterileri geri kazanma çabasında oldukları anlaşılmaktadır. Belge 21, 22 ve 24’te de HPSTAŞ’ın Akkim’in bayi ve müşterilerine ürün tedarik edebilmek için çalıştığını gösteren ifadelerle rastlanmaktadır. Bu durum, HPSTAŞ’ın, bir yandan Akkim ile fiyatlar konusunda anlaşma zemini ararken diğer yandan Akkim’den müşteri kapmaya çalıştığı şeklinde özetlenebilir. Ayrıca, belgelerin tamamı dikkate alındığında, Akkim’in bu taleplere olumlu karşılık verdiğine ya da piyasa parametreleri üzerinde mutabakata varıldığına ilişkin herhangi bir ibareye rastlanmamakta; bu durumun aksine HPSTAŞ’ın sürekli olarak Akkim’in fiyat indirimlerinden şikayetçi olduğu görülmektedir.

790 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarına ait bazı belgelerden, Akkim ile HPSTAŞ-Pusula yetkililerinin görüştükleri, zaman zaman uyguladıkları fiyatlar ve üretim/satış miktarları konusunda birbirlerini bilgilendirdikleri anlaşılmaktadır (Belge 3, 4, 5, 8, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 25, 27). Pusula’da bulunan ve Belge 14’te yer alan “*AKKİM Fiyata OK. —→ Ancak Solvay – Belçika giriyor, dedi.*” ifadesi Eti Maden’in ihalesine yönelik olarak da taraflar arasında bir iletişimin varlığına işaret etmesi bakımından dikkat çekicidir. Eti Maden’in hidrojen peroksit alımına ilişkin ikinci ihalesi 10.4.2006 tarihinde düzenlenmiştir. Söz konusu belgenin tarihi ise ihaleden üç gün öncesini (7.4.2006) göstermektedir. Belgenin Eti Maden’in ihalesi ile ilgili olduğunu gösteren ifade ise Solvay’in katılımına ilişkin ibaredir. Gerçekten de söz konusu tarihte düzenlenen ihaleye Solvay’in katıldığı görülmektedir. Ancak aynı ihaleye Akkim’in girmediği hususu dikkate alındığında⁴, bu iletişimin amacının ne olduğu ve “Fiyata OK” şeklindeki ifadenin ne anlama geldiği anlaşılamamaktadır. Niteliği tam olarak anlaşılamayan bu belge dışında, Eti Maden’in şikayetinde konu edilen ihaleler hakkında bilgi içeren ve/veya bu ihalelerde ortaya çıkan fiyatların soruşturmanın tarafları arasındaki anlaşma sonucunda ortaya çıktığına işaret edebilecek nitelikte herhangi bir yazışma, görüşme veya belge tespit edilememiştir.

⁴ Akkim yetkilileri, üretimde yaşadıkları sıkıntılar, sodyum perkarbonat tesisini devreye alma çalışmaları ve bu nedenle hidrojen peroksidi kendi iç tüketimlerinde kullanmak istemeleri nedeniyle Eti Maden’in düzenlediği ikinci ve üçüncü ihalelere girmediklerini ifade etmiştir. Dosya mevcudundan söz konusu tesisin deneme amaçlı üretimlerinin Eylül 2006’da başladığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, diğer belgelerde de tarafların genellikle fiyat olmak üzere rekabete duyarlı parametreler üzerinde görüşüklerine ilişkin bulgular mevcuttur. Belge 19'da yer alan,

“AKKİM → 10 € indirim yapmış.
Ahmet Bey 277 € - 10 = 267 €/ton
345 € bidonlu
354 1 ay
362 € 2 ay...”

820

şeklindeki ve diğer belgelerdeki benzer ifadelerden tarafların uyguladıkları fiyatlara ilişkin bilgi değişimi içinde olduklarını göstermektedir.

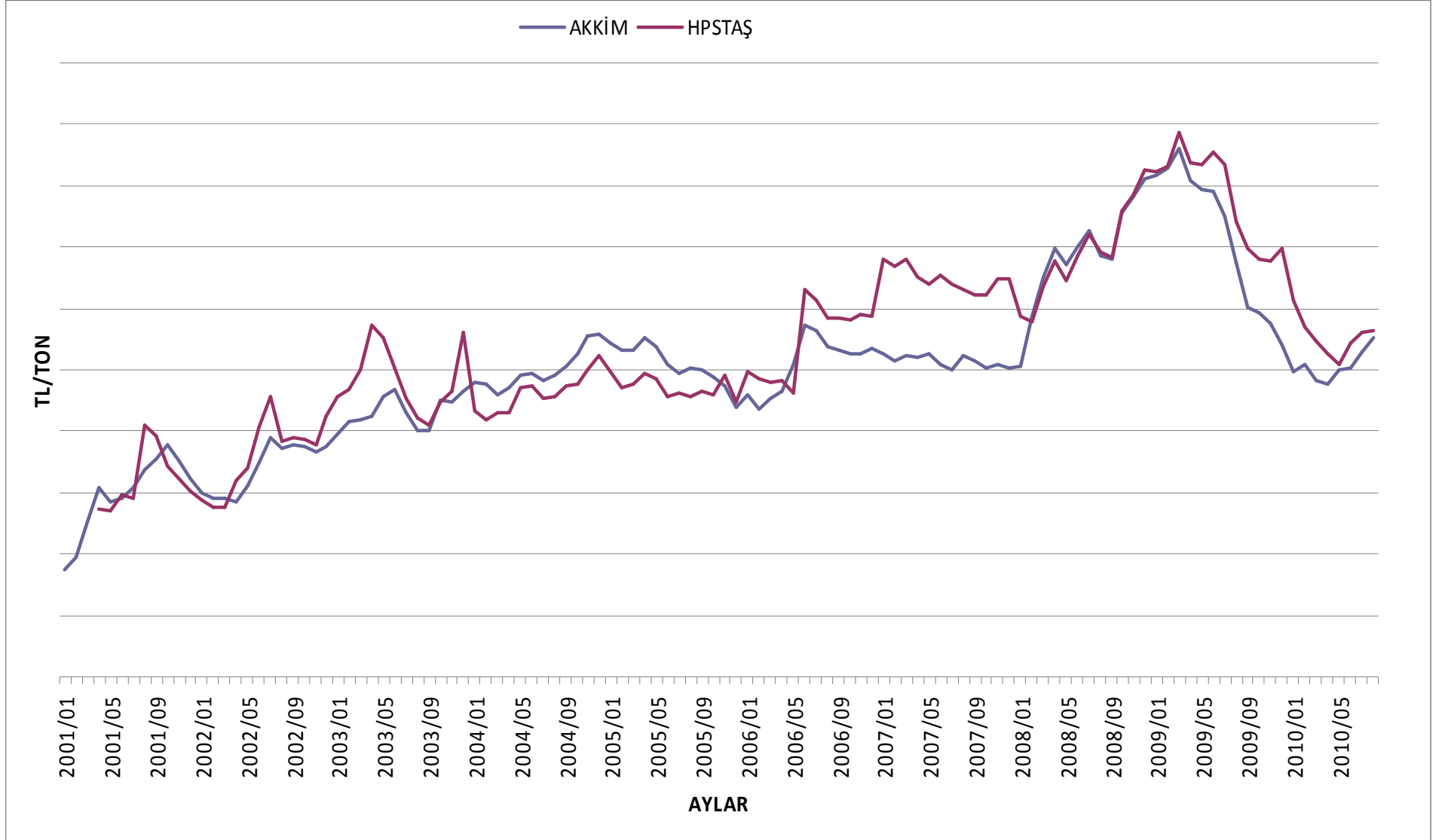
Ancak dosya mevcudu belgelerin tamamı dikkate alındığında, esasen HPSTAŞ ve Pusula'nın sürekli bir anlaşma zemini aradıkları, buna karşılık Akkim'in bu tür bir anlaşmayı kabul ettiğine ya da uygulamaya koyduğuna dair kanıtlar bulunmadığı görülmektedir. Örneğin Belge 21'den HPSTAŞ'nin Akkim'in müşterilerine ve bayilerine indirim yapmak suretiyle teklif vermek niyetinde olduğu, Akkim'in müşterilerine ve bayilerine satış yapmak amacıyla çeşitli stratejiler geliştirdiği anlaşılmaktadır. Belgenin sonunda yer alan “*Bu hareketi Akkim'in anlaması min. 15-20 gün alır, bize dönüp sorduğunda ise fiyatlarda bir değişiklik olmadığı söylenir, işlerin de çok yavaş olduğu vurgulanır. Bize inanacaktır, çünkü 45 gündür fiyatlara ilgili hiçbir şey yapmadık ve halen onlardan fiyat artışı beklediğimizi biliyorlar. Bu nedenle anlayıp önlem alması oldukça uzun sürecektir.*” ifadeleri, mevcut ise taraflar arasında istikrarlı bir mutabakatın oluşturulamadığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

830

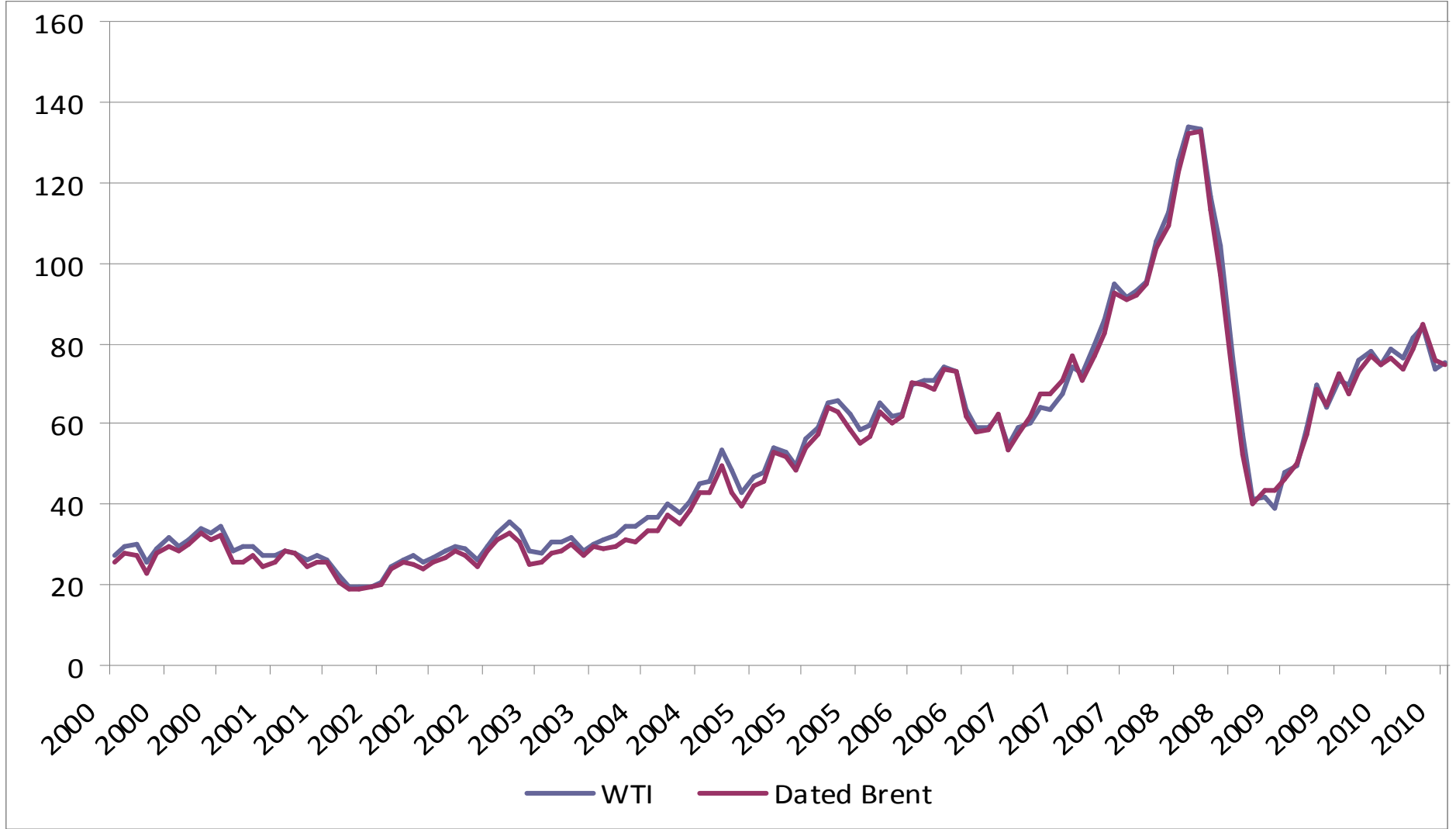
HPSTAŞ ve Akkim'in aralarında anlaşarak fiyat tespit ettikleri yönündeki şikayet, gerek önaraştırma gerekse de soruşturma sürecinde elde edilen belgelerle net bir şekilde doğrulanamamaktadır. Nitekim taraflardan edinilen satış bilgileri kullanılarak elde edilen ve %50 yoğunluklu hidrojen peroksit için gerçekleşen aylık ortalama satış fiyatlarını yaklaşık olarak gösteren aşağıdaki grafik incelendiğinde de söz konusu iddiayı kanıtlayacak nitelikte yeterli bulgunun mevcut olmadığı görülmektedir.

840

Grafik 1: Tarafların 2001-2010 Yılları Arasında Yaptıkları Yurtiçi Satışlarda Gerçekleşen Aylık Ortalama Fiyat Düzeyleri

Grafik 2: 2000-2010 Yılları Arasındaki Spot Ham Petrol Fiyatları

Kaynak: West Texas Intermediate ve Brent ham petrol spot fiyatları.

- 850 1 nolu grafik incelendiğinde, Şubat 2008 ile Mart 2009 ayları arasında gerçekleşen keskin yükseliş hemen dikkati çekmektedir. Ancak sözü edilen yükseliş hareketinin, 2008 yılında dünya çapında tüm emtia fiyatlarında gerçekleşen yükselişten bağımsız olmadığı değerlendirilmektedir. Nitekim bir sonraki grafikte spot ham petrol fiyatlarına yer verilmektedir. Bu grafik incelendiğinde petrol fiyatlarının 2008 yılının başından itibaren önemli bir yükseliş gösterdiği görülmektedir. Petrolün yanı sıra diğer emtia ve girdi fiyatlarında meydana gelen artışların üretim maliyetlerine ve fiyata doğrudan yansımaları beklenebilir bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, Şubat 2008 ile Mart 2009 döneminde hidrojen peroksit fiyatlarında gerçekleşen fiyat artışını, soruşturmanın tarafları arasındaki bir anlaşmaya dayandırmak mümkün görünmemektedir. Diğer taraftan, soruşturma konusu şikayetin ilgili olduğu 2006 yılı fiyat verileri grafik üzerinde incelendiğinde HPSTAŞ ile Akkim'in arasında bir anlaşma olduğunu gösterir nitelikte bir uyum gözlenmemektedir. Ayrıca, 2006 yılı başında fiyatlar düzeyinde TL bazında meydana gelen yaklaşık %20-25 oranındaki artışın ise sözü edilen dönemde döviz kurlarında meydana gelen yükselişe bağlı olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim 2006 yılı başında⁵ TCMB'nin gösterge niteliğindeki efektif satış kurları Euro ve ABD Doları için sırasıyla 1,6021 ve 1,3526 iken; aynı yılın Haziran⁶ ayındaki kurlar yine sırasıyla 2,0043 ve 1,5706 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler, söz edilen dönemde kurlarda yaklaşık olarak %20 düzeyindeki bir artış olduğuna işaret etmektedir.
- 870 Bütün bu veriler çerçevesinde; HPSTAŞ, Pusula ve Akkim arasında hidrojen peroksit fiyatlarının birlikte belirlenmesine yönelik bir anlaşma olduğunu gösteren yeterli bilgi, belge ve verinin mevcut olmadığı kanaati oluşmuştur.

I.5.2. 6. Madde Kapsamındaki Tespit ve Değerlendirmeler

Şikayetçinin ikinci iddiası, HPSTAŞ'nin hakim durumda olduğu, piyasaya Eti Maden'e teklif edilen fiyatların çok altında HPO satışı yaptığı ve bu yönüyle eşit durumdaki alıcılar arasında ayrımcılık yaparak hakim durumunu kötüye kullandığı yönündedir. Konuya ilişkin olarak yapılan tespit ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

I.5.2.1. İlgili Pazar

- 880 Şikayete konu ürün hidrojen peroksittir. Piyasada genellikle %30 ve %50 konsantrasyonda alıcı bulan hidrojen peroksit; selüloz-kağıt, tekstil, kimya ve deterjan sektöründe ağartıcı olarak kullanılmaktadır. Bu esas kullanım alanlarına ilaveten çevre kirliliğini önlemede, atık suların arıtılmasında, elektronik ve harp sanayinde muhtelif amaçlar için de tüketilmektedir⁷.

Hidrojen peroksit yurt içinde yalnızca Akkim ve HPSTAŞ tarafından üretilmektedir. 1990'lı yılların sonuna kadar tamamen ithalat yoluyla karşılanan hidrojen peroksitin ikamesi bulunmamaktadır. Ülke genelinde kullanımı ve teşebbüslerin bayileri kanalıyla dağıtımını hususları da dikkate alındığında ilgili pazarın Türkiye hidrojen peroksit pazarı olduğu değerlendirilmektedir.

I.5.2.2. Hakim Duruma İlişkin Tespitler ve Değerlendirme

- 890 2001 yılı verilerine göre, dünyada hidrojen peroksit üretim kapasitesinin yaklaşık %70'i Solvay (Belçika), Degussa (Almanya) ve FMC/Foret (ABD) teşebbüslerine aittir. Bu nedenle dünya hidrojen peroksit fiyatları büyük ölçüde söz konusu teşebbüsler tarafından oluşturulmaktadır⁸. Geçmişte söz konusu ürün bakımından tamamen ithalata bağımlı olan ülkemizde ilk tesis Akkim tarafından 1998 yılında devreye alınmıştır. Bu

⁵ 2.1.2006

⁶ 1.6.2006

⁷ DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Kimya, 2001, Ankara, (sf.425-428)

⁸ DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Kimya, 2001, Ankara, (sf.425-428)

11-05/88-31

900

tarihten önce Batı Avrupa ülkelerinde 650 ABD doları civarında olan hidrojen peroksitin tonu, Türkiye'ye 700-1500 ABD Doları arasında değişen fiyatlarla satılmıştır. 1998 yılında Akkim'in, 2001 yılında HPSTAŞ'nin tesisinin üretime geçmesiyle beraber ithal hidrojen peroksit fiyatlarının ciddi biçimde gerilediği (250-300 ABD Doları seviyelerine kadar) görülmektedir. Üretimin teknolojik yapısı ve know-how elde edilmesine yönelik zorluklar nedeniyle, pazara girişin oldukça güç olduğu sektörde, geçmişte yapılan bazı yatırım çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanmış ve Türkiye uzun yıllar bu nedenle yurtiçi üretimi gerçekleştirememiştir. Dosya mevcudunda, Stanford Research Institute'in, 20.000 ton kapasiteli bir tesisin yatırım tutarını 60 milyon ABD Doları olarak tahmin ettiği görülmektedir. Bugünkü değeriyle HPSTAŞ'nin mevcut kapasitesinin kurulabilmesi için 70-100 milyon ABD Doları civarında bir finansman kaynağının gerektiği tahmin edilmektedir.

910

Eti Maden'in hakim durumun kötüye kullanıldığı yönündeki şikayetinin incelenebilmesi için öncelikle HPSTAŞ'nin -Eti Maden tarafından gerçekleştirilen ihalelerin yapıldığı dönemde- hakim durumda olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira, HPSTAŞ sonradan hakim duruma geçmiş olsa dahi, şikayetin yapıldığı dönemde hakim durumda olduğu ortaya koyulamazsa bir kötüye kullanma halinden bahsetmek de mümkün olamayacaktır.

Önaraştırma ve soruşturma süreçlerinde taraflardan edinilen üretim ve satış verilerine ait tablolara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1: Tarafların 2001-2010 Yılları Arasındaki Üretim Miktarları (%100 Yoğunluklu)

YILLAR	Akkim (ton)	Akkim (%)	HPSTAŞ (ton)	HPSTAŞ (%)
2001	(...)	(...)	(...)	(...)
2002	(...)	(...)	(...)	(...)
2003	(...)	(...)	(...)	(...)
2004	(...)	(...)	(...)	(...)
2005	(...)	(...)	(...)	(...)
2006	(...)	(...)	(...)	(...)
2007	(...)	(...)	(...)	(...)
2008	(...)	(...)	(...)	(...)
2009	(...)	(...)	(...)	(...)
2010*	(...)	(...)	(...)	(...)

* 8 aylık veri

Tablo 2: Akkim ve HPSTAŞ'nin Yurtiçi Satış Verileri (%50 Yoğunluklu)⁹

YILLAR	Akkim (ton)	Akkim (%)	HPSTAŞ (ton)	HPSTAŞ (%)	İthalat (ton)	İthalat (%)
2001	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2002	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2003	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2004	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2005	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2006	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2007	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2008	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2009	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2010*	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

* 8 Aylık veri.

⁹ Dosya mevcudundaki bilgilerden hidrojen peroksitin genellikle %30, %35 ve %50 yoğunluklu olarak satıldığı, %100 yoğunluklu bir ton hidrojen peroksitin %50 yoğunluktaki iki ton hidrojen peroksitle eşit olduğu anlaşılmaktadır.

920 Yukarıdaki tablolardan, HPSTAŞ'nin, hidrojen peroksit pazarında önemli büyüklükte bir paya sahip olduğu, bu payın yıllar içerisinde artış veya azalış yönünde önemli oranlarda değişikliğe uğradığı, Akkim'in de güçlü bir rakip olarak pazarda yer aldığı görülmektedir. İlgili pazarda ithalatın da yaklaşık olarak ortalama %20'lik bir paya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Şikayet konusu ihalenin gerçekleştirildiği 2006 yılındaki veriler incelendiğinde, HPSTAŞ'nin %(....), Akkim'in %(....) ve ithalatın da %(....) oranında paya sahip olduğu görülmektedir. Sözü edilen paylar dikkate alındığında, Akkim'in ve ithalatın, HPSTAŞ'nin önemli alternatifleri olduğu söylenebilmektedir. Özellikle Belge 2, 9, 10, 14, 930 23, 27 ve 29'da yer alan ifadeler; ithalatın her dönemde HPSTAŞ üzerinde bir baskı unsuru olduğunu göstermektedir. Belgelerde adı geçen Solvay ve Degussa firmaları dünya ölçeğinde faaliyet gösteren güçlü üreticilerdir. Dosya kapsamındaki belgeler de, bu firmaların -hidrojen peroksit tesislerinin Türkiye'de üretime geçtiği yıllardan bu yana- önemli oyuncular olarak ilgili pazarda yer aldığını gösterir niteliktedir. Örneğin, 2001 yılına ait Belge 9'da rastlanan "...Degussa halen çok komik rakamlarla Koray Kimya'ya mal göndermeye devam ediyor...", ifadesi ile 2009 yılına ait Belge 29'da rastlanan "...Biliyorsunuz dışarıda fiyatlar çok ucuz, yardımcı olmazsak dışarıdan getirebilirler. Akkim Kore veya Çin'le ilgilenmez, Solvay'le çalışır. Bildiğim kadarıyla Solvay'in elinde mal var ve birkaç firmaya teklif etti. Akkim alıcı olursa Solvay çok rahat mal verebilir..." ifadesi, 940 ithalatın fiyatların oluşmasında ne derece etkili olduğunu göstermektedir. Mevcut bilgi, belge ve veriler ışığında HPSTAŞ'nin tek başına hakim durumda olduğunu ileri sürmek mümkün görünmemektedir.

I.5.2.3 Fiyat Ayrımcılığı İddiasına İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler

Daha önce belirtildiği üzere, şikayetçinin iddialarından birisi, HPSTAŞ'nin hakim durumda olduğu ve 2006 yılında düzenlenen ihalelerde yüksek teklifler verdiği, aynı dönemde daha düşük fiyatlarla piyasaya mal verdiği, bu nedenle alıcılar arasında ayrımcılık yaparak hakim durumunu kötüye kullandığı yönündedir.

950 Eti Maden'in, Ağustos 2001 tarihinden Ağustos 2006 tarihine kadar HPSTAŞ ile yapılan uzun dönemli Hidrojen Peroksit Alım-Satım Anlaşması kapsamında %50 konsantrasyonlu HPO'yu 260,37 ABD Doları/ton fiyattan satın aldığı; 2006 yılında Eti Maden tarafından düzenlenen üç ihalede ise HPSTAŞ'nin sırasıyla 6.2.2006 tarihinde 315 ABD Doları/ton, 10.4.2006 tarihinde 320 Euro/ton ve 17.7.2006 tarihinde yine 320 Euro/ton fiyat verdiği görülmektedir. Sözü edilen fiyatlar, ihalelerin yapıldığı tarihlerdeki TCMB efektif satış kurları dikkate alınarak Türk Lirası'na çevrildiğinde sırasıyla; 419 TL¹⁰, 522 TL¹¹ ve 641 TL¹² olarak hesaplanmaktadır. HPSTAŞ'den elde edilen veriler kullanılarak hesaplanan aylık ortalama hidrojen peroksit satış fiyatı ise Şubat 2006'da 960 (.....) TL, Nisan 2006'da (.....) TL ve Temmuz 2006'da (.....) TL olarak tespit edilmiştir. Bu verilerin karşılaştırılması neticesinde HPSTAŞ'nin Eti Maden tarafından açılan üç ihalede verdiği tekliflerin ilkinin teşebbüsün aylık ortalama satış fiyatından %(....) daha düşük, sonraki iki teklifin ise ait oldukları aylarda ortaya çıkan ortalama fiyatların sırasıyla %(....) ve %(....) üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca HPSTAŞ'nin, 6.2.2006 tarihli ihalede 315 ABD Doları/ton fiyat teklif ederken, Ocak 2006 tarihinde söz konusu ürünü Pusula'ya 350 ile 450 ABD Doları/ton arasında değişen fiyatlarla fatura ettiği, doğrudan satış yaptığı İki-A Kimya, GAP Pazarlama gibi müşterilere ise bu

¹⁰ 6.2.2006, 1 ABD Doları=1,3316 TL

¹¹ 10.4.2006, 1 Euro=1,6298 TL

¹² 17.7.2006, 1 Euro=2,0022 TL

11-05/88-31

970 fiyatlardan da yüksek fiyatla mal satışı yaptığı anlaşılmaktadır. Bu durumda; Eti Maden'in piyasaya göre daha uzun dönemli bir ürün tedarik anlaşması yapmak istemesi ve sözü edilen dönemde döviz kurlarında oluşan yukarı yönlü hareketlerin tedarikçi firmanın maliyetleri açısından belirsizlik ortaya çıkarabileceği gibi hususlar da dikkate alındığında, aylık ortalama fiyatlar ile ihalede teklif edilen fiyatlar arasında ortaya çıkan farklar, HPSTAŞ açısından eşit durumdaki alıcılar arasında ayrımcılık yaparak hakim durumun kötüye kullanılması şeklinde değerlendirilemeyecektir.

J. SONUÇ

980 15.4.2010 tarih, 10-31/473-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. ile Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kanun'un 4. maddesi kapsamında herhangi bir ihlal içinde olduklarına dair yeterli delilin bulunmadığına,

2- Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ilgili pazarda hakim durumda bulunmadığına,

990 3- Bu nedenle, Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş., Pusula İthalat ve İhracat Pazarlama A.Ş. ve Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. hakkında herhangi bir idari işlemin tesisine yer olmadığına

OYBİRLİĞİ ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.